

SYYYÄN JA SAUNOTAAN-HANKE loppuraportti

Rääkkylän kunta
31.10.2023

1. Toteuttajan nimi.....	2
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus.....	2
3. Yhteenveto hankkeesta.....	3
3.1. Julkinen tiivistelmä hankkeen tavoitteista, keskeisistä toimijoista, toimenpiteistä, kustannuksista, rahoituksesta ja tuloksista.....	3
4. Raportti.....	5
4.1. Hankkeen tavoitteet.....	5
4.1.2. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on (esimerkiksi Suomen matkailustrategia)..	5
4.2. Toimenpiteiden toteutus.....	5
4.2.1. Paikallisen ruokakulttuurin ja -perinteen selvitystyö.....	6
4.2.2. Pohjois-Saimaan ruokamatkailu-kartta.....	6
4.2.3. Alueellisen ruoka-kulttuurimatkailu-verkoston synnyttäminen, toimijoiden yhteistyö ja uusien saunaan liittyvien ruoka-kulttuuri-matkailutuotteiden ja tuotepakettien kehittäminen ja testaus.....	8
4.2.4. Tarinallistettu ja kansanperinteestä ammentava luontoreitti Rääkkylän Rasivaaran Piimälähteen.....	14
4.3. Aikataulu.....	15
4.4. Resurssit.....	16
4.5. Toteutuksen organisaatio.....	17
4.6. Kustannukset ja rahoitus.....	17
4.7. Raportointi ja seuranta.....	18
4.8. Toteutusoletukset ja riskit.....	18
4.9 Yhteistyökumppanit.....	19
4.4. Tulokset ja vaikutukset.....	20
5 Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	20
6 Allekirjoittajat ja päiväys.....	21
7 Liitteet.....	

1. Toteuttajan nimi

Rääkkylän kunta

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Syyään ja saunotaan! Rääkkyläläinen ruokakulttuuriperintö kartalle!
LAPELY/4398/2022

3. Yhteenveto hankkeesta

3.1. Julkinen tiivistelmä hankkeen tavoitteista, keskeisistä toimijoista, toimenpiteistä, kustannuksista, rahoituksesta ja tuloksista

Syyään ja saunotaan-hankkeen tavoitteena oli kehittää Rääkkylässä toimivien ruoka-, kulttuuri- ja matkailualan yritysten ja muiden toimijoiden toimintaedellytyksiä sekä luoda ruoka-kulttuurimatkailulle kestävä tulevaisuus ja lisätä Rääkkylän vetovoimaa. Hankkeen avulla haluttiin vahvistaa yhteistä tarinaa tunnistamalla oman ruoka- ja kulttuuriperinnön erityispiirteet ja osallistamalla sen keräämiseen ja tallentamiseen. Hankkeella pyrittiin osallistamaan laajasti kuntalaisia esimerkiksi tiedonkeruun ja muisteluiden osalta.

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä olivat rääkkyläläiset ruuan, kulttuurin ja matkailun alalla toimivat yritykset, yhteisöt ja yksittäiset toimijat. Toisena kohderyhmänä olivat pohjoisen Saimaan alueella toimivat vastaavat tahot. Kolmantena kohderyhmänä olivat kaikenikäiset rääkkyläläiset, pohjoiskarjalaiset, suomalaiset ja kansainvälisetkin ihmiset, jotka ovat kiinnostuneita ruokakulttuurista, perinteestä ja matkailusta.

Hankkeessa tunnistettiin ja tuotiin näkyväksi Rääkkylän omaa ruoka-kulttuuriperintöä ja nostettiin se yhdessä muun kulttuuriperintömme kanssa uusien matkailusisältöjen päätteeksi. Nämä kehittämistoimet tehtiin hankkeen kolmen toimenpidekokonaisuuden kautta. Hankkeen neljäs toimenpide liittyi tarinallistetun luontopolun suunnitteluun Rasivaaran alueelle.

Hankkeen keskeisinä toimijoina olivat paikalliset ruoka- ja matkailuyrittäjät. Ensimmäiseen verkostotilaisuuteen osallistui 15 toimijaa, joista noin puolet osallistui hankkeen ajan aktiivisesti eri toimenpiteisiin, työpajoihin ja retkille. Hankkeessa työskenteli koordinaattori ajalla 1.3.-30.9.2023 sekä osa-aikaisia työntekijöitä lyhyemmissä työsuhteissa. Osa toimenpiteistä tuotettiin ostopalveluina.

Hankkeen keskeisinä konkreettisina tuloksina ovat:

1. Rääkkyläläisen ruokaperinnön kerääminen ja tallentaminen.
Toimenpiteen tuloksena Rääkkylässä tunnistettiin oma ruokaperinne, ja siitä puhutaan paljon enemmän kuin ennen. Oma ruokaperinnettä arvostetaan ja mukana olleet toimijat ovat myös nostaneet esiin paikallisen ruuan ja läheltä tulevien raaka-aineiden tärkeyden.
2. Pohjoisen Saimaan ruokamatkailukartta
Alueen toimijat pääsivät mukaan Rääkkylän, Liperin ja Heinäveden yhteiseen ruokamatkailukarttaan, joka oli jaossa jo kesällä 2023 yrityksissä, tapahtumissa ja kunnan info-pisteessä.
3. Toimijaverkoston syntyminen
Toimijakenttä on pieni, mutta hanke synnytti uusia verkostoja, joista jokainen yrittäjä voi hyötyä tarpeensa mukaan. Osa toimijoista on verkostoitunut Liperin ja Heinäveden toimijoiden kanssa ja/tai hakeutunut mukaan Taste Saimaa-verkostoon, osallistuen European Region of Gastronomy-vuoden 2024 hankkeisiin.
4. Saunaruokapakettien syntyminen
5. Piimälahden polut
Kartoitus- ja maanomistajan lupaprosessin läpivieminen
6. Hanke tuotti kaksi erillistä ruokaperinnettä tallentanutta videota. Niistä syntyi vielä lisäksi Visit Karelian kanssa yhteistyössä tuotettuna "Harvesting memories"-video, joka osallistui IGCAT-järjestön kansainväliseen Food Film-menu 2023 -kilpailuun voittaen oman kategoriansa ja koko kilpailun pääpalkinnon. (voitto julkaistaan marraskuussa 2023.)

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteina oli luoda, vahvistaa ja uudistaa laajasti rääkyläläisten ja lähialueiden ruoka-, kulttuuri- ja matkailualan toimijoiden palveluja, tuotanto- ja toimintatapoja sekä osallistaa ja tuoda yhteen toimijat, jotka yhteiskehittämällä synnyttävät yhteisiä, kaikkien saatavilla ja ostettavissa olevia uusia tuotteita.

Hankkeen avulla haluttiin vahvistaa yhteistä tarinaa tunnistamalla oman ruoka- ja kulttuuriperinnön erityispiirteet ja osallistamalla sen keräämiseen ja tallentamiseen. Hankkeella pyrittiin osallistamaan laajasti kuntalaisia esimerkiksi tiedonkeruun ja muisteluiden osalta.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää Rääkylässä toimivien ruoka-, kulttuuri- ja matkailualan yritysten ja muiden toimijoiden toimintaedellytyksiä sekä luoda ruoka-kulttuurimatkailulle kestävä tulevaisuus ja lisätä Rääkylän vetovoimaa. Samalla lisättiin paikallista kulttuuriaktiivisuutta, osallistettiin ja korostettiin paikallisyhteisöä ja -identiteettiä.

Hankkeen neljä erillistä toimenpidekokonaisuutta oli mietitty niin, että ne tukivat toisiaan ja olivat yhtä tärkeitä hankkeen menestyksekkään toteuttamisen kannalta.

4.1.2. Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on (esimerkiksi Suomen matkailustrategia)

Hanke liittyi osaksi Saimaa European Region of Gastronomy-hankeperhettä ja oli mukana kehittämässä ylimaakunnallista toimintamallia ja hankeyhteistyötä itäisen Suomen ruoka-kulttuuri-matkailuverkostossa.

4.2. Toimenpiteiden toteutus

Hanke sisälsi neljä toimenpidekokonaisuutta:

1. Paikallisen ruokakulttuurin ja -perinteen selvitystyö
2. Pohjois-Saimaan ruokamatkailu-kartta
3. Alueellisen ruoka-kulttuurimatkailu-verkoston synnyttäminen, toimijoiden yhteistyö ja uusien ruoka-, kulttuuri-, matkailutuotteiden ja tuotepakettien kehittäminen ja testaus
4. Tarinallistettu ja kansanperinteestä ammentava luontoreitti Rääkylän

Rasivaaraan ja Piimälahteen

Toimenpidekokonaisuudet tukivat toisiaan ja olivat kaikki yhtä tärkeitä hankkeen menestyksekkään toteuttamisen kannalta.

4.2.1. Paikallisen ruokakulttuurin ja -perinteen selvitystyö

Hankkeessa selvitettiin ja koostettiin rääkyläläisen ruoka-kulttuuriperinnön historiaa, koottiin tarinoita ja reseptejä erityistä aikajanaa varten.

Rääkyläläistä ruokaperintöä kartoitettiin haastatteleamalla emäntiä ja opettajia sekä koululaisille ja opettajille osoitetulla kyselyllä. Koululaisten oli mahdollista vastata kyselyyn yhdessä vanhempien kanssa. Lähes kaikissa vastauksissa mainittiin tuttuina perinneruokina karjalanpiirakat ja karjalanpaisti. Myös perunavelli ja kukot olivat osalle tuttuja. . Rääkyläläistä ruokaperintö-aikajanaa kartoitettiin myös paikallislehtiin kirjoitetuista lehtiartikkeleista sekä perinneruokakirjoista mm. Ruotsista ruuvvalla - Pohjois-Karjalaista ruokaperinnettä.

Rääkyläläinen ruokaperintö painottuu luonnon antimisiin - kaloihin, riistaan, marjoihin ja sieniin. Maanviljelys näyttelee isoa osaa ruuantuotannossa. Vuodenajat ja vuodenvaihto sanelee ruokaperinnettä

Jatkossa koottua ruokaperintö-aikajanaa voidaan käyttää ruokamatkailutuotteiden perustana.

4.2.2. Pohjois-Saimaan ruokamatkailu-kartta

Syyään & Saunotaan-hanke löysi kumppanihakkeen Liperin ja Heinäveden Lähiruokaretki- hankkeesta. Molempien hankkeiden toimenpiteisiin kuului ruokamatkailukartan koostaminen. Hankkeet tekivät yhteistyötä ja niin kahden erillisen kartan sijasta syntyi yksi, laajempi Pohjoisen Saimaan ruokamatkailukartta. Kartan koostamisen ja kartoituksen aikana aloitettiin myös muu tiivis yhteistyö hankkeiden välillä.

Pohjoisen Saimaan -ruokamatkailukarttaan kartoitettiin hankkeiden yhteistyönä kaikki Rääkylän, Liperin ja Heinäveden ruokamatkailutoimijat ja ruokamatkailuun liitännäiset toimijat. Näin karttaan saatiin ruokamatkailutoimijoita laajemmalta

alueelta. Se teki kartasta ja alueesta mielenkiintoisemman ja houkuttelevamman matkailijoiden näkökulmasta.

Kartan suunnittelussa pidettiin tärkeänä, että kartta palvelisi mahdollisimman hyvin niin paikallista asiakasta kuin kauempaa tulevaa matkailijaa. Tästä johtuen esimerkiksi kaikkia nähtävyyksiä tai puutarhoja ei voitu lisätä karttaan, koska niillä ei ollut olemassa selkeitä aukioloaikoja tai ne eivät vielä pystyneet palvelemaan asiakasta tämän päivän odotusten mukaisesti..

Karttaa tehdessä jouduttiin myös huomioimaan, että Rääkkylä on todella pieni ja harvaan asuttu kunta. Kunnan alueella on vain muutama ravintola, joissa matkailija voi kesäaikaan vierailla helposti aukioloaikojen puitteissa. Suurin osa Rääkkylän ruokamatkailu-toimijoista on tilauksesta toimivia camping, juhla- tai kokouspalveluita sekä elämyspalveluita tuottavia toimijoita, joissa matkailija kyllä pääsee kokemaan myös paikallisia makuelämyksiä. Rääkkylästä löytyy myös mm. marjojen, hunajan ja sienien tuottajia, mutta toistaiseksi tiloilla ei ole mahdollista vierailla ilman sopimusta. Tähän toivotaan kehitystä tulevaisuudessa.

Ruokamatkailu-karttaa varten laadittiin Google Maps- alustalle digitaalinen kartta Rääkkylän, Liperin ja Heinäveden kuntien ruokamatkailun toimijoista. Karttaan sijoitettiin matkailijaa parhaiten, kunkin kunnan alueella palvelevat ruokamatkailu-toimijat ja ruokamatkailun liitännäiset kohteet sekä toimijat.

Digitaalisesta kartasta tuotettiin toukokuussa graafikon avulla kuvitettu ja kohteita matkailijoille avaava mainoslehtinen, josta muokattiin vielä A3- juliste paikallisten toimijoiden esille laitettavaksi. Kartta sai nimekseen "Pohjoisen Saimaan makuaarteita 2023". Mainoslehtinen sisälsi QR-koodin ja suoran URL-linkin digitaaliseen karttaan, jonka avulla matkailija pystyi suunnittelemaan ruokamatkailu reittinsä ja sai tarvittaessa ajo-ohjeet kohteisiin. Digitaalisessa kartassa oli myös nähtävissä kunkin kohteen selitteet ja linkit yritysten kotisivuille tarkempia tietoja varten.

Kartta suunniteltiin upotettavaksi mm. Rääkkylän kunnan verkkosivuille sekä Tastesaimaa.fi – sivuille ja muille alueen matkailu sivustoille.

Kartta on helposti muokattavissa tulevaisuudessa muutoksien osalta.

4.2.3. Alueellisen ruoka-kulttuurimatkailu-verkoston synnyttäminen, toimijoiden yhteistyö ja uusien saunaan liittyvien ruoka-kulttuuri-matkailutuotteiden ja tuotepakettien kehittäminen ja testaus

Alueellisen ruoka-kulttuurimatkailu-verkoston synnyttäminen, toimijoiden yhteistyö

Hankeessa kartoitettiin sekä rääkyläläisiä, että laajemminkin pohjoisen Saimaan harvaan asutuilla alueilla toimivia, persoonallisia, perinteitä kunnioittavia ruoka-, kulttuuri- ja matkailutoimijoita. Toimijoista syntyi sekä rääkyläläisten, että muiden pohjoisen Saimaan harvaan asuttujen alueiden ruoka-kulttuuri-matkailuverkosto.

Verkoston kanssa selvitettiin, kehitettiin ja testattiin erilaisia verkoston elinkeinotoimintaa tukevia toimenpiteitä ja mahdollisia tuotekokonaisuuksia ruokamatkailun uusiksi, korkeatasoisiksi ja elämyksellisiksi kärkituotteiksi.

Hankeessa myös kartoitettiin mahdollisuuksia yhdessä kehitetyn tuotteen toteuttamisesta muilla paikkakunnilla niiden omin, paikallisin perintein. Toimenpidettä täydensi verkostoituminen Lähiruokaretki / Heinäveden ja Liperin ruokamatkailun vahvistaminen-HAMA-hankkeen kanssa.

27.1.2023 Verkostoitumistilaisuus

Tammikuussa kutsuttiin koolle kaikki Rääkylän ruoka-, kulttuuri- ja matkailutoimijat. Verkostoitumistilaisuus pidettiin Villa Ruusulassa ja paikalle saapui 15 paikallista toimijaa. Tilaisuudessa sovittiin, että käydään kylässä toistemme luona ja verkostoidutaan lisää.

Verkostoitumista edistettiin yritysvierailuilla eli toisin sanoen kävimme toistemme luona kylässä, jolloin toimijat saivat mahdollisuuden tutustua muiden yritystoimintaan ja sen sisältöihin.

Yritysten väliset kyläily- ja vierailukohteet olivat:

- Villa Ruusula 27.1.2023
- Karelia Cottages 6.3.2023
- Kahvirinne / Kotileipomo Anu Hyttinen 3.4.2023
- Sikiömäen luomutila 17.4.2023
- Paksuniemen satama ravintola 22.5.2023

- Koivuniemi Camping 11.9.2023

Vierailujen myötä saimme käsityksen Rääkkylän ruokamatkailutoimijoiden nykytilanteesta, toimintatavoista sekä resursseista ja tarpeista.

20.4.2023 Pohjoisen Saimaan pyöreä pöytä

Pohjoisen Saimaan pyöreä pöytä kokosi yhteen ruokamatkailutoimijat Rääkkylän, Liperin ja Heinäveden alueelta Kulttuurikoti Villa Ruusulaan. Tapahtuman oli tarkoitus tuoda yhteen paikallisia toimijoita, auttaa verkostoitumisessa, sekä auttaa toimijoita hahmottamaan mitä Pohjoisen Saimaan ruokamatkailun kehittämiseksi tehdään.

Ryhmäkuva iloisista osallistujista

Työpajatyöskentely

Jokaiseen kyläilyyn sisällytettiin myös työpaja-työskentelyä. Testasimme tuotteita, pohdimme tuotteiden jatkokehitys mahdollisuuksia, ideoimme uusia tuotteita ja opimme toisiltamme.

Lisäksi järjestettiin seuraavat erilliset työpajat:

14.4. Saunaruokatyöpaja

Yrittäjä Anni Korhonen piti meille Saunaruoka-työpajan, kun teimme tutustumismatkan Puukarin Pysäkille, Valtimolle. Ideoimme yhdessä ja opimme tekemään saunaruokaa, mm. oman makkaran Annin ohjeiden mukaisesti.

20.4. Tulevaisuus-työpaja

Järjestimme Pohjoisen Saimaan Pyöreä Pöytä-tapaamisessa Tulevaisuus-työpajan, jossa kartoitimme alueen toimijoiden nykyhetken ja tulevaisuuden näkymiä ruokakulttuurin ja ruokamatkailun näkökulmista. Työpaja auttoi hahmottamaan paikallisten toimijoiden nykytilannetta ja tulevaisuuden toivekuvia

21.6. Villiyrtytyöpaja

Järjestimme Villiyrty-työpajan, jossa Tmi Sydänmaan Jenni Örn piti meille villiyrtykävelyn, jossa tunnistettiin ja kerättiin kasveja sekä työpajan, jossa puhuttiin villiyrtytien jalostamisesta tuotteiksi ja palveluiksi. Työpajan loppuksi siirryttiin syömään ja saunomaan Patrikanlahden uimarannan saunalle, jossa saatiin samalla maistella myös saunatapaksia.

28.9. Yhteenveto-työpaja

Hankkeen tutustumismatkalla Varjolan tilalle Laukaaseen järjestimme viimeisen työpajan, jossa pohdimme mm. Rääkkylän mahdollisuuksia saunan tuotteistamisessa, ideoimme uusia saunatapahtumia, kartoitimme yrittäjälähtöisesti tulevien hankkeiden toimenpiteisiin liittyviä tarpeita, sekä keskustelimme saunakulttuurin arvostuksen lisäämisestä.

Tutustumismatkat

Hankkeessa toteutettiin hankesunnitelman mukaisesti kaksi ruokamatkailun tutustumismatkaa. Molemmat tutustumismatkat suuntautuivat kotimaahan rajallisen budjetoinnin sekä toimijoiden aikatauluhaasteiden vuoksi.

14.4. 2023 vierailimme Puukarin Pysäkillä, jossa yrittäjä Anni Korhonen kertoi paikallisista saunaperinteistä ja järjesti osallistujille saunaruokatyöpajan. Matkalla suunniteltiin myös sauna- sekä saunaruokatuotteita yhdessä.

27.9-29.9 Vierailimme Jämsän Saunakylässä, jossa oppaan johdolla pääsimme tutustumaan Suomalaisten saunojen historiaan. Matka jatkui Kuusaan Varjolan tilalle, jossa tutustuimme maatilamatkailun toimintaan. Saunaperinteisiin meidät tutustutti suuressa savusaunassa perinne saunottaja. Matkaan sisältyi myös hankkeen viimeinen työpaja.

Toripäivät ja tapahtumat

Rääkkylässä on muodostunut lähiruokatuottajien verkosto, joka on jo vuosia pitänyt Lähiruoka- ja Kesätoripäiviä. Kesätoreja järjestettiin viikoittain. Myynnissä oli mm. leipää, piirakoita, kukkoja, kahvileipiä ja käsitöitä.

Hanketta esiteltiin myös räakkylän vapaa-ajan asukkaiden tapaamisessa heinäkuussa. Pohjoisen Saimaan makuaarteet kartta oli täällä myös jaossa.

Hanke oli mukana Kukkakuhhaus-tapahtumassa (18-8.-20.8), joka kokosi liki 5000 kävijää ja on suurin Rääkkylän kesätapahtuma. Tapahtumassa mukana olivat myös paikalliset lähiruokatoimijat ja Pohjois-Karjalan matkailuyhdistys esittelemässä Reissukyyti-sovellusta.

Uusien saunaan liittyvien ruoka-kulttuuri-matkailutuotteiden ja tuotepakettien kehittäminen ja testaus

Uusien saunaan liittyvien ruoka-kulttuuri- matkailu- tuotteiden ja tuotepakettien kehittäminen aloitettiin Puukarin Pysäkille tehdyn tutustumismatkan innoittamana. Saunaruoka-työpajan ja päivän aikana esille nousseita ideoita kehitettiin itsenäisesti kesän aikana ja niitä oli mahdollisuus testata Lähiruoka- ja saunapäivänä 9.9.2023 joka järjestettiin yhteistyössä "Lähiruokaretki"-hankkeen kanssa.

Lähiaruoka- ja saunapäivä 9.9.2023

Suunnittelu käynnistettiin kesäkuun alussa Syyään ja Saunotaan- sekä Lähiaruokaretki -hankkeiden kesken. Tapahtumaan osallistuvia yrityksiä ja yhdistyksiä kartoitettiin ja kontaktoitiin kaikkien kuntien alueella, joskin yritysten mukaan saaminen oli haasteellista kesken kiireisimmän kesäsesongin. Ongelmalliseksi koitui myös toimijoiden ajatusten suuntaaminen syksyn tapahtumaan – siihen kun tuntui olevan vielä ikuisuus. Suunnittelukokouksia järjestettiin useampia, mutta niihin ei tullut kuin yksittäisiä osallistujia.

Lauantaina 9.9. joka kunnassa järjestettiin Lähiaruokatori ja iltapäivällä vierailijoille oli tarjolla erilaisia saunapalveluita. Saunomisen ohella oli mahdollista maistella toimijoiden kehittämiä/tuotteistamia saunaruokia, kuten

- Ahvenpiirakka; ahventäyteinen rypytetty ruiskuoriipiirakka
- Suhmura; muurikalla kypsennettävä kaalikääräyle, jossa täytteenä mm. villiyrtejä
- Riisitäytepiirakka; ohueen ruiskuoreen kääritty liha- tai kala- ja riisitäyte.
- Saunakukko; kala- tai lanttukukosta pienempi, saunaruoksi sopiva kukkonen.

Tapahtumassa ovensa avasi 13 kohdetta. Jokaisessa kunnassa järjestettiin lähiaruokatori. Näissä oli toimijoita kaikkiaan noin 20. Lisäksi ovensa avasi 9 saunaa; Patrikanlahden sauna, Paksuniemen sauna, Koivuniemi Camping, Päivilän Sanktuari, Lammu, Pirunpellon Kodat, KermaCotta, Heinäkissa ja Villa Valkea. Tori- ja saunakohteiden lisäksi myös maaseutumuseo Tähkä oli avoinna – siellä oli esillä ruuan historiaa ja mm. ruisleipänäyttely.

Koko tapahtuman tavoitteena oli lisätä lähiaruokan tunnettuutta Pohjoisen Saimaan alueella. Lisäksi tapahtumalla haluttiin madaltaa lähialueiden asukkaiden kynnystä käyttää saunapalveluita. Sauna ja saunaruoka haluttiin tarjota yhtenäisenä elämyksenä, josta toimijat voisivat mahdollisesti kehittää ympärivuotisen palvelun/tuotteen.

Kolmen kunnan yhteisen tapahtuman toivotaan tulevaisuudessakin kasvattavan kuntalaisten yhteisöllisyyttä ja lisäävän paikallisyhteisöä omasta asuinpaikasta.

Lähiruoka- ja saunapäivän markkinointia tehtiin FB-kanavissa sekä lukuisissa ryhmissä. Sillä tavoitettiin yli 11 000 ihmistä. Lisäksi mainoksia oli paikallislehdissä sekä kauppojen ilmoitustauluilla.

Lähiruokatorit keräsivät yleisöä erittäin hyvin, vaikkakin Joensuussa pidettävät Silva-messut saattoivat varjostaa tapahtumaa. Saunat eivät tavoittaneet oikeaa kohderyhmää ja jotkut saunoista jäivät jopa ilman asiakkaita. Saunojen tuotteistamiseen liittyikin vielä paljon haasteita, mutta ensikosketus matalan kynnyksen kokeilusta on saatu. Jos lähiruokapäivän ohessa kehitetään saunaruokia ja -palveluita jatkossakin, tulee kohderyhmiä täsmentää ja muovata sekä markkinointia tehostaa.

Maahinen ja Vesihiisi- matkailutuotepaketin testaus

Rääkkyläläiset yrittäjät; Karelia Cottagen Katri Vuorjoki sekä Paksuniemen Satama ravintolan yrittäjät Jouni Honkanen ja Tomi Helanne innostuivat hankkeen myötä kehittämään uuden ruokaa, saunomista, ja luonnossa liikkumista yhdistävän matkailupalvelutuotteen Rääkkylään. Tuotetta testattiin hankkeen toimijoiden avulla kahden päivän ajan.

Videot

Hanke keräsi talteen toimenpidekohdassa 1 rääkkyläläistä ruokaperinnettä. Haastatteluissa tuli usein esille, miten tärkeää olisi tallentaa erityisesti perinteisen ruisleivän teko- ja paistoprosessi. Myös muita toiveita esitettiin.

Hanke päätti toteuttaa kaksi rääkkyläläiseen ruokaperinteeseen liittyvää videota. Samalla tallentui tulevaa ruokaperintöaikajanaa varten perinteinen ruisleivän paisto ja villiyrttien monet mahdollisuudet.

1. Ruisleivän tekeminen

Pääsimme mukaan aitoon ruisleivän paistopäivään. Rasivaaralaiset äiti Sirpa ja tytär Mari Rautiainen paistoivat ruisleipää Rautiaisen tuvassa, niin kuin he tekevät sitä joka kuukausi.

<https://www.youtube.com/watch?v=djbor6UVQZM>

2. Villiyrtit

Tallensimme Jenni Örnin villiyrttioppeja käytettäväksi ja reseptejä jaettavaksi eteenpäin.

<https://www.youtube.com/watch?v=LLOcTY8OGss>

4.2.4. Tarinallistettu ja kansanperinteestä ammentava luontoreitti Rääkkylän Rasivaaran Piimälahteen

“Rääkkylän kunnassa on vain muutamia merkittyjä luontopolkuja. Rasivaaran kylän alueelta ne puuttuvat kokonaan. Rasivaarassa kuitenkin sijaitsevat kunnan kauneimmat harjumaiset vaarat ja järvenrantoja syleilevät mäntymetsiköt”.

Hankkeessa selvitettiin, olisiko Rasivaaran Piimälahteen mahdollista rakentaa uusi, merkitty luontoreitti, joka kulkisi Piimälahdesta aina Marjokankaan lintutornille asti.

Luonnossa liikkujat olivat kertoneet, että reitin pystyisi tekemään pienellä vaivalla. Siitä saisi nopeasti myös polkupyörällä kuljettavan, kasvustoltaan ja linnustoltaan hyvin monipuolisen luontoreitin, joka voitaisiin toteuttaa kestävän kehityksen ajatuksen mukaisesti luontoa ja eläimistöä kunnioittaen.

Reitin suunnittelu

Rääkkylän kunta päätti ostaa reitin suunnitteluun liittyvän työn. Tarjousta kysyttiin Rasivaaran Nuorisoseuralta, Rasivaaran kyläyhdistykseltä ja Rääkkylän kiinteistöpalvelu Oy:ltä. Tarjousten perusteella toimijaksi valittiin Rasivaaran Nuorisoseura.

Koottiin työryhmä, johon kuuluivat Rääkkylän kunnan edustajina vapaa-aikasihteeri Jyrki Kymäläinen, rakennustarkastaja Joni Rytönen ja kehityssihteeri Raita Joutsensaari. Rasivaaran nuorisoseuraa edustivat Irma Rautiainen, Arne Rautiainen ja Tommi Sallinen. Ryhmä kokoontui 3 kertaa.

Kunta selvitti alueen maanomistajat ja Nuorisoseura otti heihin yhteyttä kirjeitse tai puhelimitse ja kysyi halukkuutta luovuttaa maa-alueita reittiä varten.

Reitti herätti monenlaisia ajatuksia ja kysymyksiä maanomistajissa, joten päätettiin pitää yleisötilaisuus aiheesta. Tämä pidettiin toukokussa ja tialisuuteen osallistui mukavast imaanomistajia ja muita kiinnostuneita. Vilkkaan keskustelun tuloksena löydettiin reittivaihtoehtoja, jotka tyydyttivät osallistujia. Työtä jatkettiin maasto kartoituksilla kesän ja syksyn aikana. Maanomistaja lupia on nyt saatu n. kymmenen.

Talkoot

Piimänlahdella pidettiin ensimmäiset talkoot syksyllä, 1.10. 2022, missä alustavasti käytiin läpi mahdollisia reittivaihtoehtoja ja tunnusteltiin maanomistajien ja kyläläisten ajatuksia reittiin liittyen. Talkoita jatkettiin vuonna 2023 ja silloin pääpaino oli reittien selvittäminen lopullista suunnitelmaa varten.

Tarinallistaminen

Reittien sijainnin selvittyä hankkeelle palkattiin työntekijä, joka ryhtyi kirjoittamaan tarinoita reittien varrella olevista paikoista, ihmisistä ja tapahtumista. Tarinoiden sisällöstä pidettiin palaveri heti elokuussa, jonka pohjalta tarinat kirjoitettiin. tarinat laiotaan laittaa lyhennettyinä polun varrelle tuleviin infotauluihin ja QR-koodin taakse pitempänä versiona.

4.3. Aikataulu

Hankkeen toteutuksen aikataulu oli 1.9.2022–30.9.2023.

Hanke pääsi alkamaan verkostojen osalta kunnolla vasta vuoden 2023 alussa, sillä hankehenkilöstön rekrytoiminen ja toimijoiden joulukiireet verottivat konkreettisia toimenpiteitä loppuvuoden 2022 aikana.

4.4. Resurssit

Tiedottaminen hankkeen aikana

Hankkeen käynnistämisestä tiedotettiin lehdistötiedotteilla paikallislehtiä (Koti-Karjala, Kotiseutu-uutiset) sekä maakuntalehti Karjalaista. Kaikissa lehdissä oli jutut hankkeesta. Lisäksi asiasta uutisoitiin Rääkkylän kunnan nettisivulla ja Parasta Rääkkylää FB- ja IG-sivuilla.

Hankkeen tapahtumista ja toimenpiteistä tiedotettiin osallistujille WhatsApp-ryhmässä. Apuna käytetään myös puhelinta ja sähköpostia.

Hankkeen työpajoista ja tapaamisesta on julkaistu FB- IG-postaukset Parasta Rääkkylää-tileillä.

Hanke oli esillä esimerkiksi seuraavissa lehtijutuissa:

5.10.2023

[Piimälahden sienimetsää ja ruisleipäperinnettä esittelevälle lyhytelokuvalle kansainvälistä menestystä | Koti-Karjala \(kotikarjala.fi\)](#)

5.10.2023

[Rääkkylässä tehty lyhytelokuva palkittiin – Katso elokuva jutussa olevasta linkistä \(kotiseutu-uutiset.com\)](#)

3.9.2023

[Lähirookapäivänä syödään ja saunotaan \(kotiseutu-uutiset.com\)](#)

12.9.2023

[Lähirooan arvostus on säilynyt korkealla \(kotiseutu-uutiset.com\)](#)

20.6.2023

[Maku- ja saunamaistiaisia – Sari Kaasinen kehottaa nauttimaan maan antimista \(kotiseutu-uutiset.com\)](#)

10.1.2023

[Rääkkylässä luodaan ruokakulttuurimatkailua \(karjalainen.fi\)](#)

10.1.2023

[Ruokahanke jos toinenkin \(kotiseutu-uutiset.com\)](#)

9.1.2023

[Ruokaperintöä tallennetaan Rääkkylässä | Koti-Karjala \(kotikarjala.fi\)](#)

4.5. Toteutuksen organisaatio

Syyään ja Saunotaan hanketta hallinnoi Rääkkylän kunta. Kunnassa hankkeesta vastasi kehityssihteeri Raita Joutsensaari.

Hankkeen toimenpiteiden suunnittelusta vastasi ostopalveluna Sari Kaasinen Oy. Yritys huolehti hankkeen toimenpiteiden etenemisestä sekä oli mukana innostamassa toimijoita mukaan verkostoihin ja yhdessä kehittämiseen sekä vastaamassa hankkeen työpajojen suunnittelusta, toteutuksesta ja sisällöistä. Tämä oli myös kilpailutettu v. 2023 osalta pienhankintaportaalissa.

Hankkeeseen palkattiin kaksi osa-aikaista koordinaattoria:

- Toimenpide 1:sta vastaava koordinaattori, osa-aikainen
- Hankekoordinaattori, joka vastasi pääasiassa toimenpideosiosta 2 ja 3.

Ostopalveluna hankittiin kutakin toimenpidettä varten asiantuntijapalveluja tarpeen mukaan.

4.6. Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 86 054 €, ne jäivät 4000 euroa alle budjetoidun. Tämä johtui siitä, että Viroon suunniteltu opintomatka vaihtui Keski-Suomeen tehtyyn matkaan. Vastikkeeton työ (talkoot) jäi myös alle suunnitellun.

Kulut:	€
Palkat	33 250
Ostopalvelut	41 730
Laskennalliset yleiskustannukset	7 980
vastikkeeton työ	3 015
Yhteensä:	86 054

Rahoitus:	€
ELY-keskuksen avustus	77 377
Omarahoitus	
• julkinen	5 646
• yksityinen rahoitus (vastikkeeton työ)	3 015
Yhteensä:	86 054

4.7. Raportointi ja seuranta

Hankkeesta raportoitiin Lapin Elylle:

- 30.4.2023 Väliraportti
- 8.9.2023 Tulokortti
- 31.10.2023 Loppuraportti

4.8. Toteutusolelutukset ja riskit

Vuoden mittainen hanke on lyhyt. Vuoden aikana toimijat ehtivät herätä ja päästä jollakin tavalla mukaan.

- Saunapäivän voisi jatkossa voisi jatkossa järjestää virallisena saunapäivänä 15.6.2023
- Hankkeiden yhteistoimintaa tulisi edistää, jotta resurssit saataisiin yhdistettyä pienien HAMA- kuntien kesken. Esim. Koulutustilaisuuksissa yhden kunnan alueella ovat haastavia vähäisen osallistujia määrien takia. Yrittäjät kuitenkin toivovat koulutuksia hankkeissa.
- Hankkeen toimenpiteiden toteutusajankohta huomioitava jatkossa. Kesäisin matkailutoimijat ovat kiireisimpiä, jolloin hankkeessa toimenpiteiden toteutus yhdessä keskeisten toimijoiden kanssa on lähes mahdotonta. Myös jouluaika on haastava.
- Yrittäjien tarpeita kartoitettava entistä paremmin, jotta hankkeissa kehitetään oikeita asioita, oikeista lähtökohdista katsottuna ja edetään kehityksen mukaisesti.
- Mainonnan ja markkinoinnin mahdollisuutta tulisi lisätä hankkeissa, jotta verkostoitumista lisääviä tapahtumia voitaisiin järjestää ja niihin saadaan yleisöä. Ilman näitä resursseja on vaikeaa kehittää matkailua ja lisätä ihmisten tietoisuutta alueen toimijoista ja sen mahdollisuuksista kehittyä mm. matkailualueena.

- Rääkkylässä ruoka- ja matkailualan yritykset ovat pieniä, usein yhden henkilön toiminimi- tai osakeyhtiö-muotoisia yrityksiä. Koska yksinyrittäjiä on eniten, resurssit muuhun kuin oman yrityksen jokapäiväisiin toimiin ovat hyvin rajalliset. Näin ollen oli ymmärrettävää, että toimijoita oli haastavaa saada sitoutumaan hankkeen toimenpiteisiin. Joulu- ja kesäkausi olivat haasteellisimpia.
- Hankkeen työntekijäresurssit olivat myös haasteelliset. Hankkeeseen jo alustavasti sitoutunut työntekijä otti vastaan toisen työn, joten koordinaattorin tehtäviä jouduttiin ajattelemaan uudelleen. Ajatus paikallisten, osin työmarkkinoilla olevien henkilöiden käyttämisestä hankkeen työvoimana oli hyvä, mutta käytännössä haasteellinen sitoutumisen ja ajankäytön takia.

4.9 Yhteistyökumppanit

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin yhdessä Liperi Lähiruokaretki-hankkeen kanssa. Pohjoisen Saimaan pyöreä pöytä, toritapahtumat, ruokamatkailukartta ja lähiruoka- & saunapäivä tehtiin yhteistyössä. Lisäksi hankkeiden toimenpiteissä hyödynnettiin molempien hankkeiden kokemuksia. Hanke oli mukana Kukkakuhhaus-tapahtumassa yhdessä Pohjois-Karjalan matkailuyhdistyksen Reissukyyti-hankkeen kanssa.

Yhteistyötä tehtiin mm. muiden alueen matkailuyrittäjien, Heinäveden satamahankkeen, Liperin kunnan, Karelia á la carte - verkoston sekä ERG-hankeperheen kanssa.

4.10. Tulokset ja vaikutukset

Hankkeiden yhteistyöllä oli suuri vaikutus kuntarajat ylittävään yhteistyö- verkostoon, joka syntyi hankkeiden myötä.

Paikallisten toimijoiden tietoisuus lisääntyi yhteistyömahdollisuuksista.

Lisättiin toimijoiden innostusta alueen ruokamatkailun kehittämiseksi.

Ruokamatkailukartan myötä yritykset saivat lisänäkyvyyttä ja alueelle saapuneet matkailijat uusia ideoita. Toivottavasti ruokamatkailukarttaa hyödynnetään myös tulevaisuudessa hankkeissa.

Rasivaaraan suunniteltu polku- ja pyöräilyreitti on saatu selville ja maanomistaja luvat on allekirjoitettu. Polkujen ympärille on kirjoitettu tarinat, joita voidaan jatkossa hyödyntää niin polkujen infotauluissa kuin muussa matkailutoiminnassa.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Piimänlahden polkujen toteutus hankkeistetaan ja sille lähdetään hakemaan rahoitusta. Hankkeen päätoteuttajana on Rasivaaran Nuorisoseura tai vaihtoehtoisesti Rääkkylän kunta.

Ruokaperinnöstä kerätty materiaali tulee arkistoida ja tallentaa asianmukaisesti. Tämän toivotaan toteutuvan tulevan kulttuuriperintökeskuksen arkistointityön yhteydessä.

Rääkkylän ruokaperinteestä on suunnitteilla kirjanen. Tähän hakee hankkeessa mukana ollut yksittäinen toimija rahoitusta.

Kesällä tai syksyllä 2024 kokeillaan Rääkkylän saunaviikkoja. Tällöin lämmitetään eri saunoja eri puolilla kuntaa ja eri iltoina. Markkinoidaan yhteisesti.

Verkosto jatkaa tapaamisia hankkeen jälkeen. Seuraava tapaaminen on sovittu alkutalven 2024.

6 Allekirjoittajat ja päiväys

Rääkkylässä 30.10.2023

Esko Rautiainen
Kunnanjohtaja

7. Liitteet

Osallistujalistat. Liite 1

Talkoolistat Liite 2

Kuvia tapahtumista

Kuvia
hankkeen
taipaleelta

27.1.2023 Villa Ruusula

3.4.2023 Kaupparinne / Kotileipomo
Anu Hyttinen

17.4.2023 Sikiömäen
luomutila

14.4. 2023
Puukarinpysäkki

22.5.2023 Paksuniemen satama ravintola & 22.5. - 23.5. 2023 "Maahinen ja Vesihiisi" tuotetestaus

21.6. 2023 Villiyrttipäivä

Vapaa-ajan asukastilaisuus Niemisen urheilutalolla 22.7.2023

Kuukakuhhaus 18.-20.8. 2023

